

BANKA POPULLORE E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

Në bazë të nenit 47, paragrafi (1), pika 6) të Ligjit të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16, 83/18 dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 110/21) dhe nenit 123, paragrafi (9) të Ligjit të Shërbimeve Pagesore dhe të Sistemeve Pagesore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 90 /22), Këshilli i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, miratoi

V E N D I M

për masat e sigurisë së rreziqeve operative dhe të sigurisë, të lidhura me shërbimet pagesore

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

1. Me këtë vendim përcaktohen në mënyrë më të detajuar kërkesat që duhet të plotësojnë ofruesit e shërbimeve pagesore në pajtim me Ligjin e Shërbimeve Pagesore dhe të Sistemeve Pagesore (në tekstin e mëtejshëm: Ligji), janë të detyruar t'i përmbushin me qëllim:
 - të vendosë masa sigurie për të reduktuar rreziqet operative dhe të sigurisë në lidhje me shërbimet pagesore, duke krijuar kornizë për menaxhimin e rreziqeve operative dhe të sigurisë,
 - vërtetim i efektivitetit të masave të vendosura të sigurisë duke krijuar kornizë për testim, dhe
 - trajnimi dhe mbështetja e vazhdueshme e përdoruesve të shërbimeve pagesore, me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit për rreziqet e sigurisë në realizimin e shërbimeve pagesore.

II. PËRKUFIZIMET

2. Shprehje të veçanta të përdorura në këtë vendim kanë kuptimin si në vijim:

2.1 **"Kuatridhëmbëdhjetë i menaxhimit të rreziqeve operative dhe të sigurisë"** është kuadër i përgjithshëm i nivelit të pranueshëm të rreziqeve operative dhe të sigurisë në lidhje me shërbimet pagesore, i cili përfshin qasjen e përgjithshme (strategjitë, politikat, rregullat, praktikat, kontrollet, proceset, sistemet, etj.) për përcaktimin, raportimin dhe mbikëqyrjen e nivelit të pranueshëm të rrezikut.

2.2. **"Niveli i pranueshëm i rrezikut"** është niveli i përgjithshëm i rreziqeve operative dhe të sigurisë në lidhje me shërbimet pagesore, që institucioni është i përgatitur të ndërmarrë brenda kapacitetit të tij për të ndërmarrë rreziqe në pajtim me modelin e punës për realizimin e suksesshëm të qëllimeve të tij strategjike.

2.3. **"Mbrotjtja në thellësi"** është lloji i mbrotjtjes që vendos më shumë se një mekanizëm kontrolli ose kontrolli të mbrotjtjes së sigurisë, që mbulon të njëjtin rrezik dhe që shërben si mbrotjtje shtesë sigurie ndaj mekanizmave të mëparshëm.

2.4. **"Nevoja për qasje"** është grup minimal i dhënë i privilegjeve të qasjes për qëllimin e kryerjes së aktiviteteve të nevojshme, si dhe qasjes në të dhënat e nevojshme të nevojshme për zbatimin e suksesshëm të procesit të punës.

III. MASAT E SIGURISË PËR RREZIQET OPERATIVE DHE TË SIGURISË

3. Për të vendosur masa sigurie për rreziqet operative dhe të sigurisë, ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të krijojnë kornizë të menaxhimit të rreziqeve operative dhe të sigurisë, të përshtatshme dhe proporcionale me natyrën, vëllimin dhe kompleksitetin e aktiviteteve që lidhen me ofrimin e shërbimit pagesor.

4. Kuadri nga pika 3) i këtij vendimi duhet të miratohet nga autoriteti administrues i ofruesit të shërbimit pagesor dhe të rishikohet të paktën një herë në vit, në varësi të ndryshimeve në mjedis dhe ndryshimeve në profilin e rrezikut.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të ofrojnë dokumentacion përkatës të kornizës së menaxhimit të rrezikut operacional dhe të sigurisë gjatë zbatimit të ti.

5. Kuadri i menaxhimit të rrezikut operativ dhe të sigurisë përmban të paktën:

- politika të sigurisë;
- nivelin e pranueshëm të rrezikut;
- rolet dhe përgjegjësitë kryesore, në pajtim me pikën 7) të këtij vendimi, të nevojshme për zbatimin e masave të sigurisë, menaxhimin e rreziqeve të sigurisë dhe operative dhe linjat e raportimit;
- proceset e identifikimit, matjes, mbikëqyrjes dhe menaxhimit të rreziqeve që rrjedhin nga aktivitetet e ofruesve të shërbimeve pagesore lidhur me pagesën, duke përfshirë sigurimin e vazhdimësisë së punës;
- procedurat e menaxhimit të incidenteve operative dhe të sigurisë.

6. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të kontrollojnë nëse ka nevojë për ndryshim ose përmirësim të kornizës për menaxhimin e rreziqeve operationale dhe të sigurisë, përpara ndryshimeve të rëndësishme në infrastrukturë, proceset ose procedurat, si dhe pas çdo incidenti të rëndësishëm operativ ose të sigurisë të identifikuar, menjëherë pa vonesa të panevojshme.

7. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të krijojnë model efektiv për menaxhimin e rrezikut, për identifikimin dhe menaxhimin e duhur të rreziqeve operative dhe të sigurisë duke krijuar tre linja efektive të mbrojtjes (operative, menaxhimi i rrezikut dhe auditimi i brendshëm).

Të tre linjat e mbrojtjes nga paragrafi (1) i kësaj pike duhet të jenë të ndara dhe reciprokisht të pavarura, të kenë burime të mjaftueshme, kompetenca të përcaktuara qartë dhe procedura të përcaktuara raportimi tek autoritetet drejtuese ose mbikëqyrëse.

8. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të sigurojnë efektivitetin dhe efikasitetin e masave të sigurisë gjatë përdorimit të shërbimeve nga një palë e jashtme.

Në kontratat me palët e jashtme, ofruesit e shërbimeve pagesore duhet të përcaktojnë nivelin e kërkuar të cilësisë së shërbimit të kërkuar, si dhe të përfshijë masat e duhura të sigurisë të cilat korrespondojnë me kritikën, rëndësinë dhe karakteristikat e shërbimit që ofruesi i shërbimit pagesor i transmeton palës së jashtme.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të mbikëqyrin nivelin e pajtueshmërisë së palëve të jashtme me kuadrin e tyre të menaxhimit të rrezikut operativ dhe të sigurisë.

Identifikimi dhe regjistrimi i funksioneve, proceseve dhe mjeteve

9. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të përcaktojnë dhe përditësojnë rregullisht funksionet e tyre të punës, rolet kryesore të përmbaruesve të funksioneve të punës dhe proceset për mbështetjen e funksioneve të punës në regjistër të posaçëm për këtë qëllim, për regjistrimin e plotë të tyre, përcaktimin e rëndësisë së tyre dhe ndërlidhjen me rreziqet operative dhe të sigurisë.
10. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar t'i përcaktojnë dhe t'i përditësojnë rregullisht sistemet e informacionit që përdorin, sistemet e teknologjisë së komunikimit, konfigurimet, ndërlidhjen e tyre me sisteme të tjera të TI-së së brendshme dhe të jashtme, me qëllim regjistrimin e plotë të tyre në regjistër dhe menaxhimin e duhur me funksionet kryesore të punës dhe proceseve nga pika 9).

Klasifikimi i funksioneve, proceseve dhe mjeteve

11. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar t'i klasifikojë funksionet e regjistruara të punës, proceset mbështetëse dhe pasuritë e informacionit nga regjistri nga pika 9), në pajtim me kritikën e tyre.

Vlerësimi i rreziqeve që lidhen me funksionet, proceset dhe mjetet

12. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të mbikëqyrin vazhdimisht kërcënimet dhe dobësitë, si dhe të rishikojnë rregullisht skenarët që lidhen me rreziqet që prekin funksionet e punës, proceset kritike dhe mjetet informative.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të bëjnë vlerësim gjithëpërfshirës të ekspozimit ndaj rreziqeve operative dhe të sigurisë, në lidhje me shërbimet pagesore që ata ofrojnë dhe përshtatshmërinë e masave të zbatuara dhe mekanizmave të kontrollit për menaxhimin e rreziqeve operative dhe të sigurisë.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të paraqesin vlerësim të përditësuar dhe gjithëpërfshirës të ekspozimit ndaj rreziqeve operative dhe të sigurisë nga paragrafi (2) i kësaj pike, të Banka Popullore, të paktën një herë në vit, dhe me kërkesë të Bankës Popullore edhe në intervale më të shkurtra kohore.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të kryejnë vlerësime të pjesshme të rrezikut përpara se të bëjnë ndryshime të rëndësishme në

infrastrukturë, procese ose procedura që ndikojnë në sigurinë e shërbimeve pagesore.

13. Në bazë të vlerësimit të rrezikut nga pika 12) e këtij vendimi, ofruesit e shërbimeve pagesore, janë të detyruar të përcaktojnë përshtatshmërinë e masave të sigurisë dhe mekanizmave të kontrollit të zbatuara, si dhe nevojën për përmirësimin e tyre.

Zbatimi i masave të sigurisë

14. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin dhe zbatojnë masa parandaluese të sigurisë, për t'u mbrojtur nga rreziqet e vendosura operative dhe të sigurisë.

Masat nga paragrafi (1) i këtij vendimi duhet të sigurojnë nivelin e sigurisë, në pajtim me nivelin e përcaktuar të pranueshëm të rrezikut.

15. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin dhe zbatojnë masa sigurie në shumë shtresa, respektivisht të përdorin të ashtuquajturat "mbrojtje në thellësi".
16. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar për të siguruar konfidencialitetin, integritetin dhe disponueshmërinë e informacionit të tyre kritik dhe mjeteve të komunikimit, si dhe të dhënave të ndjeshme të pagesave.
17. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar mbikëqyr vazhdimisht ndikimin e ndryshimeve në mjedis në masat e futura të sigurisë mbrojtëse, në mënyrë që të përcaktohet nevoja për vendosjen e masave shtesë për reduktimin e rreziqeve.
Për të reduktuar rreziqet që lidhen me ndikimin e ndryshimeve nga paragrafi (1) i kësaj pike, ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të krijojnë proces të menaxhimit të ndryshimeve, i cili siguron planifikimin, testimin dhe dokumentimin e duhur të tyre, në pajtueshmëri me autoritetet e caktuara.
18. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin parim të ndarjes së detyrave, nëpërmjet ndarjes së sistemeve të informacioneve, respektivisht mjediseve të sistemit të zhvillimit, testimit dhe funksionimit të operimit në pjesën e ofrimit të shërbimeve pagesore.

Masat e sigurimit të integritetit dhe konfidencialitetit të të dhënave dhe sistemeve

19. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të mundësojnë saktësinë dhe rëndësinë e mbledhjes, transmetimit, përpunimit, ruajtjes, arkivimit dhe mënyrës së shfaqjes së të dhënave të ndjeshme pagesore të përdoruesve të shërbimeve pagesore, si dhe kufizimin e tyre vetëm në atë që është e nevojshme për ofrimin e shërbimeve pagesore.
20. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të realizojnë kontrole të rregullta për zbatimin në kohë të përditësimeve kritike të sigurisë të softuerit të përdorur për të ofruar shërbime pagesore, duke përfshirë softuerin e përdoruesit të lidhur me pagesën.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin mekanizma për kontrollin e integritetit të softuerit, programeve të integruara dhe informacionit në lidhje me shërbimet pagesore.

Masat e mbrojtjes fizike

21. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin masa sigurie për mbrojtjen fizike të sistemeve informative dhe sistemeve të teknologjisë së komunikimit, që përdoren për ofrimin e shërbimeve pagesore dhe me qëllim mbrojtjen e të dhënave të ndjeshme pagesore.

Masat e kontrollit të qasjes

22. Qasja në sistemet informative dhe sistemet e teknologjisë së komunikimit duhet t'u sigurohet vetëm personave të autorizuar me nevoja të justifikuara të punës. Autorizimet duhet të jepen në pajtim me detyrat e punës së punonjësve, sipas parimit "nevoja për qasje".

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosë mbikëqyrje mbi qasjen dhe regjistrimet e aktiviteteve që zhvillohen në sistemet informative dhe sistemet për mbrojtjen e komunikimit.

23. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të zbatojnë kontroll të zgjeruar mbi qasjen e privilegjuar në sistemet informative dhe sistemet e teknologjisë së komunikimit, nëpërmjet kufizimeve të rrepta dhe mbikëqyrjes më të detajuar të aktiviteteve nëpërmjet qasjes së tillë.

24. Evidentimi në pajtim me pikën 22), paragrafi (2) të këtij vendimi duhet të ruhet për periudhën që korrespondon me kritikën e funksioneve të punës, proceseve për mbështetjen e tyre dhe burimeve të informacionit, në pajtim me pikat 9) dhe 10) të këtij vendimi.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të përdorin informacionin nga paragrafi (1) i kësaj pike për identifikimin dhe kryerjen e hetimeve të aktiviteteve të pazakonta gjatë ofrimit të shërbimeve pagesore.

25. Qasja në distancë në sistemet kritike informative dhe sistemet e teknologjisë së komunikimit autorizohet në pajtim me parimin "nevoja për qasje" dhe nëpërmjet zbatimit të autentifikimit të zgjeruar.

26. Funksionimi i produkteve, mjeteve dhe procedurave që lidhen me procesin e kontrollit të qasjes, duhet të mbrohet nga paaftësimi ose anashkalimi i tyre.

Masat e mbikëqyrjes dhe zbulimit të vazhdueshëm

27. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosë procese dhe funksione për mbikëqyrjen e vazhdueshme të funksioneve të punës, proceseve ndihmëse dhe mjeteve informative për mbështetjen e tyre, me qëllim zbulimin në kohë të aktiviteteve të pazakonta gjatë ofrimit të shërbimeve pagesore.

Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin funksione të përshtatshme dhe efektive për zbulimin e shkeljeve fizike dhe logjike të sigurisë

që ndikojnë në konfidencialitetin, integritetin dhe disponueshmërinë e qasjeve të informacionit të përdorura për shërbimet pagesore.

28. Proceset e mbikëqyrjes së vazhdueshme dhe zbulimit të vazhdueshëm duhet të përfshijnë:

- faktorët përkatës të brendshëm dhe të jashtëm, të cilët përfshijnë funksionet dhe funksionet e punës për administrimin e sistemeve të informacionit dhe sistemeve të komunikimit;
- analiza e transaksioneve që synojnë zbulimin e keqpërdorimit të qasjes nga të huajt ose subjekte të tjera, dhe
- kërcënimet e mundshme të brendshme dhe të jashtme.

29. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të ndërmarrin masa për zbulimin e shkarkimit të paautorizuar të informacionit, praninë e softuerit me qëllim të keq / keqdashës, praninë e dobësive në softuer dhe harduer dhe të kontrollojë për përditësime të reja të sigurisë, si dhe kërcënime të tjera të sigurisë.

Masat për incidente operative ose të sigurisë

30. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin strukturë të përshtatshme organizative dhe procese efektive që mundësojnë zbulimin, klasifikimin, vlerësimin e rëndësisë, raportimin, mbikëqyrjen dhe menaxhimin e incidenteve operative ose të sigurisë.

31. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin procedurë për raportimin e incidenteve operative ose të sigurisë dhe ankesave nga përdoruesit e shërbimeve pagesore të lidhura me sigurinë tek autoriteti udhëheqës.

Ofruesi i shërbimeve pagesore është i detyruar menjëherë dhe pa vonesa të panevojshme, t'i informojë përdoruesit e tij të shërbimeve pagesore për incidentin dhe për të gjitha masat që përdoruesit e shërbimeve pagesore mund të marrin për të reduktuar efektet negative të incidentit.

Masat e vazhdimësisë së punës

32. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin procese për vazhdimësi të punës që do të sigurojnë vazhdimësi në ofrimin e shërbimit pagesor ose do të minimizojnë humbjet në rast të ndonjë ndërprerjeje të konsiderueshme në operacionet e punës.

33. Për shkak të vazhdimësisë së punës, ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të kryejnë analizë sasiore dhe cilësore të ekspozimit ndaj ndërprerjeve të mëdha të punës, për ndikimin e tyre të mundshëm duke zbatuar analiza të brendshme apo të jashtme të të dhënave dhe analiza të skenarëve të zbatueshëm.

Bazuar në funksionet, proceset, sistemet kritike të përcaktuara, ndërlidhjen dhe varësinë e midis tyre, në pajtim me pikat 9), 10) dhe 11) të këtij vendimi, ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar t'u japin përparësi atyre aktiviteteve që rezultojnë nga vlerësimi i kryer i rrezikut të sigurimit të vazhdimësisë së punës.

34. Në bazë të analizës, në pajtim me pikën 33), paragrafi (1) të këtij vendimi, ofruesi i shërbimit pagesor është i detyruar të vendosë:

- planet e vazhdimësisë së punës për të marrë reagimin e duhur në situata emergjente dhe për të siguruar vazhdimësinë e aktiviteteve të tij kritike të punës, dhe
- masat që do të zbatoheshin në rast të ndërprerjes së shërbimeve pagesore, për të reduktuar efektin negativ në sistemet pagesore dhe për t'u mundësuar përdoruesve të shërbimeve pagesore të kryejnë transaksionet pagesore që janë në proces.

Planifikimi i vazhdimësisë së punës nëpërmjet analizës së skenarëve të zbatueshëm

35. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar procesojnë skenarë të ndryshëm, realistë, duke përfshirë skenarë ekstrem ndaj të cilëve mund të ekspozohen dhe vlerësojnë ndikimin e tyre të mundshëm në vazhdimësinë e punës.

36. Në pajtueshmëri me analizën e realizuar nga pika 33), paragrafi (1) i këtij vendimi dhe me skenarët nga pika 35) e këtij vendimi, ofruesi i shërbimit pagesor është i detyruar të hartojë plane reagimi dhe të rimëkëmbjes që duhet:

- të sigurojnë funksionalitetin e funksioneve, proceseve, sistemeve kritike dhe varësinë e tyre reciproke;
- të dokumentuara dhe të disponueshme për njësitë organizative, si dhe të jenë lehtësisht të qasshme në situata emergjente, dhe
- përditësim të rregullt në pajtim me përvojën e fituar gjatë testimit, rreziqet dhe kërcënimet e reja të përcaktuara, si dhe kur ndryshojnë qëllimet dhe prioritetet gjatë rikuperimit.

Testimi i planeve të vazhdimësisë së punës

37. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar t'i testojnë planet e tyre të vazhdimësisë së punës të paktën një herë në vit.

Me testimin e përcaktuar në pikën 1) të kësaj pike, ofruesi i shërbimit pagesor është i detyruar të kontrollojë mbështetjen e ofruar nga planet për vendosjen efektive të objektivave të mbrojtjes, rivendosja e integritetit, disponueshmërisë së funksioneve të biznesit dhe besueshmërisë së mjeteve të informacionit.

38. Planet nga pika 34, paragrafi (1), nënparagrafi (1), përditësohen të paktën një herë në vit, në pajtim me rezultatet e testeve të kryera, kërcënimet aktuale, njohuritë e reja dhe përvojat e mëparshme, ndryshimet në prioritetet gjatë rindërtimit dhe rikuperimit, si dhe bazuar në analizën e skenarëve të zbatueshëm dhe pas ndryshimeve të zbatuara në sisteme dhe procese.

39. Testimi i planeve të vazhdimësisë së biznesit të ofruesve të shërbimeve pagesore duhet të:

- përfshijë skenarë të përshtatshëm të zbatueshëm në pajtim me pikën 35) të këtij vendimi;
- është planifikuar në atë mënyrë që të mundësojë rishqyrtimin e supozimeve mbi të cilat bazohen planet e vazhdimësisë së punës, veçanërisht mënyra e udhëheqjes, vendimmarrjes dhe komunikimit në situata emergjente dhe

përfshijë procedurën për kontrollin e trajnimit të punonjësve dhe të përcaktojë procedurat për përgjigje të duhur ndaj skenarëve gjegjës.

40. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të mbikëqyrin periodikisht efektivitetin e planeve të tyre të vazhdimësisë së punës dhe të dokumentojnë dhe të analizojnë çdo problem të identifikuar ose testimet e pasuksesshme.

Masat për komunikim në situata krize

41. Ofruesit e shërbimeve pagesore, në rast të ndërprerjes së veprimtarisë së biznesit ose të një situatë emergjente dhe gjatë zbatimit të planeve të vazhdimësisë së biznesit, janë të detyruar të sigurojnë masa efikase për komunikim në situata krize, për informim në kohë dhe të rregullt për të gjithë palët përkatëse, duke përfshirë edhe persona të jashtëm që kryejnë funksione operacionale.

Testimi i masave të sigurisë

42. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosin kornizë testimi që do të verifikojë efektivitetin dhe efikasitetin e masave të vendosura të sigurisë. Korniza e testimit duhet të përfshijë kërcënime dhe dobësi të reja të identifikuara gjatë mbikëqyrjes së rrezikut.

43. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar në kuadër të pikës 42) të këtij vendimi të përfshijnë, kryerjen e testeve, veçanërisht gjatë ndryshimeve të rëndësishme në infrastrukturë, proceset ose procedurat dhe në rast të ndryshimeve të paraqitura si rezultat i incidenteve të rëndësishme operative ose të sigurisë.

44. Kuadri i testimit nga pika 42) e këtij vendimi duhet të përfshijë testimin e masave të sigurisë për:

- терминалет dhe pajisjet pagesore që përdoren në ofrimin e shërbimit pagesor;
- терминалет dhe pajisjet e pagesave që përdoren për vërtetimin e përdoruesve të shërbimeve pagesore, dhe
- pajisjet dhe programet kompjuterike për krijimin dhe marrjen e kodit të vërtetimit të vënë në dispozicion nga ofruesi i shërbimit pagesor për përdoruesit e shërbimeve pagesore.

45. Korniza e testimit nga pika 42) e këtij vendimi duhet të sigurojë vërtetimin e:

- zbatimit të procedurës, pjesës së procesit formal të udhëheqjes të ndryshimit tek ofruesi i shërbimit pagesor, për të konfirmuar efektivitetin dhe efikasitetin e masave të paraqitura;
- zbatimin e testimit objektiv nga persona me njohuri, aftësi dhe ekspertizë të nevojshme në testimin e masave të sigurisë të futura në shërbimet pagesore dhe pavarësinë e personave që nuk janë përfshirë në zhvillimin e masave të sigurisë për shërbimet pagesore që testohen, dhe
- përfshirjen në testim të procedurave për kontrollin e ekzistencës së dobësive dhe testimin e rezistencës së sistemeve, që janë të përshtatshme për nivelin e përcaktuar të rrezikut në lidhje me shërbimet pagesore që ofrohen.

46. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të zbatojnë testimin e masave të sigurisë për shërbimet e tyre pagesore në pajtim me frekuencën e mëposhtme:
- për sistemet që nuk janë kritike, frekuenca e testimit varet nga vlerësimi i rrezikut, por ato duhet të testohen të paktën një herë në tre vjet,
 - për sistemet kritike të ofrimit të shërbimeve të tyre pagesore, siç tregohet në regjistrin e pikës 10) të këtij vendimi, testimi i masave të sigurisë duhet të zbatohet të paktën një herë në vit.

47. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të mbik dhe analizojnë rezultatet e testeve të kryera dhe, në pajtim me to, përditësojnë masat e tyre të mbrojtjes së sigurisë.

Në rast të konstatimit të dobësive gjatë testimit të masave të sigurisë së sistemeve që janë përcaktuar si kritike në pajtim me pikën 10), ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të përditësojnë masat e sigurisë pa vonesa të panevojshme.

Rritja e ndërgjegjësimit dhe trajnimi i vazhdueshëm

48. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të sjellin dhe prezantojnë procese dhe strukturë organizative për përcaktimin dhe mbikëqyrjen e vazhdueshm etë kërcënimeve të sigurisë dhe operative që mund të ndikojnë ndjeshëm në ofrimin e shërbimeve pagesore.

49. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar në bazë të analizave të kryera të incidenteve operative ose të sigurisë të vendosura ose të ndodhura, tek ofruesi ose jashtë ofruesit për të përditësuar masat e sigurisë në pajtim me rrethanat.

50. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të hartojë dhe zbatojë plan të trajnimit për të gjithë punonjësit, gjë që do të mundësojë realizimin e detyrave të tyre të punës në pajtim me politikën dhe procedurat e sigurisë që synojnë reduktimin e mundësisë së gabimit njerëzor, vjedhjes, mashtrimit, abuzimit ose humbjes.

Në pajtim me planin nga paragrafi (1) i kësaj pike, ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar që së paku një herë në vit të ofrojnë trajnime për punonjësit, e nëse është e nevojshme edhe më shpesh.

51. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar t'u sigurojë punonjësve që kryejnë role kryesore, të përcaktuara në pajtim me pikën 9) të këtij vendimi, trajnim të specializuar për sigurinë e informacionit të paktën një herë në vit ose më shpesh, nëse është e nevojshme.

Mbështetje dhe informim i përdoruesve të shërbimeve pagesore

52. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të vendosë procedurë për mbështetje efektive të përdoruesve të shërbimeve pagesore, për të gjitha pyetjet dhe kërkesat e tyre, njoftimet për dukuritë dhe problemet e pazakonta që lidhen me sigurinë e shërbimeve pagesore, me qëllim ndërgjegjësimin për rreziqet e sigurisë në realizimin e shërbimeve pagesore.

Ofruesi i shërbimit pagesore është i detyruar të informojë përdoruesit e shërbimeve pagesore për mënyrën se si do të ofrojë mbështetjen e nevojshme.

53. Ofruesi i shërbimeve pagesore është i detyruar t'i mundësojë shfrytëzuesit të shërbimeve pagesore që të çaktivizojë përdorimin e disa funksioneve, që lidhen me shërbimet pagesore dhe që i vëndohen në dispozicion të përdoruesit.

54. Ofruesi i shërbimeve pagesore, i cili ka rënë dakord me paguesin që të kufizojë shumën e shpenzuar për transaksionet pagesore të kryera nëpërmjet instrumenti të caktuar pagesor, është i detyruar t'i mundësojë paguesit që t'i rregullojë kufijtë deri në shumën e kufirit më të lartë të rënë dakord.

55. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të paralajmërojnë përdoruesit e shërbimeve pagesore për fillimin ose përpjekjet e pasuksesshme për të filluar transaksionet pagesore, në mënyrë që të zbulohet përdorimi i dyshuar mashtrues ose keqdashës i llogarive të tyre pagesore.

56. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të informojë përdoruesit e shërbimeve pagesore për përditësimet e masave dhe procedurave të sigurisë, që prekin përdoruesit gjatë ofrimit të shërbimeve pagesore.

IV. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

57. Ofruesit e shërbimeve pagesore janë të detyruar të harmonizojnë veprimtarinë e tyre me kërkesat e këtij vendimi jo më vonë se 19 shkurti 2024.

Ofruesit e shërbimeve pagesore të cilat janë themeluar deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij vendimi dhe që kanë licencë për themelimin dhe operimit të bankës, janë të detyruar të harmonizojnë siç duhet sistemin ekzistues të menaxhimit të rrezikut operativ të krijuar në pajtueshmëri me Vendimin për metodologjinë e menaxhimit me rreziqet e bankës ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 113/19, 69/20 dhe 314/20), me dispozitat e këtij vendimi.

58. Ky vendim hyn në fuqi në ditën e publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

V nr. 02-15/XXII-8/2022
28 dhjetor 2022
Shkup

Guvernatorja
dhe kryesuesja
e Këshillit të Bankës Popullore
të Republikës së Maqedonisë së
д-р Анита Ангеловска-Бежоска